

Forebyggelse af havrerødsot i vintersæd – tjek for angreb af bladlus i efteråret

Viruset havrerødsot overføres af bladlus i efteråret, men symptomerne viser sig først i foråret fra begyndende vækst – tidligst i vinterbyg. Evt. angreb og udbyttetab er oftest størst i vinterbyg og vinterhvede, men angreb kan også koste udbytte/uensartet fremvækst i vinterrug. Rigtig meget vinterhvede og vinterbyg er sået tidligt i dette efterår, hvilket øger risikoen for angreb af bladlus. Finder man bladlus i tidligt såede hvede- og vinterbygmarker, bør de bekæmpes for at reducere risikoen for smitte med havrerødsot.

I høståret 2015 med det lange lune efterår i 2014 oplevede man uhørt kraftige angreb i vintersæden, som resulterede i udbyttetab på over 50% - især i vinterbyg, men også vinterhvede og -rugmarker blev hårdt ramt. Mange især vinterbygmarker måtte omsås i det tidlige forår. Sprøjtevindue i vinterbyg fra foråret 2015, hvor der var kraftige angreb i mange marker. Til venstre ubehandlet med angreb af havrerødsot Se billede 1.

Billede 1.

Tabel 1. Beslutningsstøtteskema ved evt. forebyggelse af havrerødsot.

Risikofaktor	5 stjerner = størst vægt
Antallet af bladlus i marken i efteråret	*****
Sådato (<i>størst risiko i marker sået inden 15. september</i>)	*****
Erfaring for angreb i tidligere år (<i>husk tilbage på høståret 2014/2015</i>)	****
Markens beliggenhed i landet (<i>størst risiko i milde og kystnære områder</i>)	***
Mængden af græs og spildkorn i stubben af forfrugten (<i>grøn bro</i>)	**
Vejrforhold efterår og vinter (<i>langt mildt efterår øger risikoen</i>)	**

Undersøg, om der er bladlus

Der findes ingen nøjagtig bekæmpelsestærskel for bladlus om efteråret i vintersæd, fordi et varierende antal bladlus indeholder smitte af havrerødsot, og fordi det er ukendt, hvornår nattefrost reducerer antallet af bladlus. Finder man bladlus på 2-3% af planterne, anbefales en bekæmpelse, såfremt marken er sået før ca. 20.-25. september. Vær især opmærksom i de tidligt såede marker, med selv få bladlus hurtigt kan udvikle sig.

Bekæmpelse – behov og tidspunkt

Ved at følge udviklingen i registreringsnettet på www.registreringsnet.dk og ved løbende at tjekke egne marker kan bekæmpelsesbehovet vurderes.

Bekæmpelse fra omkring vækststadiet 13-14 (3-4 blade udviklet) har ifølge forsøg og erfaringer været et godt tidspunkt at bekæmpe lusene. Ved meget tidlig såning og ved mange bladlus kan en gentagen bekæmpelse 2-3 uger senere være aktuel. En meget tidlig bekæmpelse i st. 11-12 (1-2 blade) anbefales ikke, da det tager tid for bladlusene at få smitten overført, og virkningstiden af en meget tidlig sprøjtning er meget kort.

En klimamodel fra UK kan også inddrages som hjælp til at fastlægge det optimale bekæmpelsestidspunkt. Indtast: www.graddageberegner.dk

Fremspiringsdatoen for marken angives i "Startdato". Angiv f.eks. 31-12-2020 i både "Slutdato" og "Tærskeldato". Anfør 3 i "Basisværdi", 0,7 i "Klimaændring" og 170 i "Tærskelværdi", som er det antal graddage der udløser sprøjtningen mod lus. Et indtastet eksempel for Århus N. (se nedenstående) med fremspiringsdato 15-9-2020 og fund af bladlus viser, at det optimale bekæmpelsestidspunkt i dette tilfælde vil være en af de første dage i oktober. Vurdér resultatet fra graddageberegningen med afgrødens bladudvikling.

Graddageberegning

Startdato	<input type="text" value="15-09-2020"/>	Slutdato	<input type="text" value="31-12-2020"/>
Basisværdi	<input type="text" value="3"/>	Klimaændring	<input type="text" value="0,7"/>
Tærskelværdi ☒	<input type="text" value="170"/>	Tærskeldato ☐	<input type="text" value="31-12-2020"/>

Århus N (8200)

Temperatur og graddage med basistemperatur og korrektion for klimaændringer		
Dato	Lufttemperatur C	Graddage C

Tabel 2. Midler og doser Anbefalede løsninger til bladlusbekæmpelse i vintersæd i efteråret

Løsning	Anbefalet dosis, l/kg/ha	Maks. antal gange i vintersæd
Lamdex/Karate 2,5 WG*	0,15	3
Mavrik Vita	0,1	1 gang efterår og 2 gange forår
Biscaya OD*	0,1-0,15, kun i vinterbyg	1

*I vinterbyg har Biscaya været godkendt til "mindre anvendelse". Evt. restlager af Biscaya må anvendes indtil 1/1-2021. Evt. restlager af Karate 2,5 WG skal være anvendt senest 1/7-2021.